

מרידור נכנס למינהרת הכריחה במחנה המעצר בקניה * כל יום מחליפים את צורת הפספורט

למכונית המשטרה שהמתנה בחוף קציני המטה מיהרו למסקדיהם, כדי להמשיך ול" הכין את ההגנה על זינגר המורה. סגן סרקי ילש המדינה חור למשרדו. היה זה המשפט הראשון בו היה עליו להופיע, כשליח הצי בור, נגד קציני העליונים של מטה המשטרה.

היסטוריה

זכר הגלות

מקובל לחשוב כי ארצות-הברית היא המדינה שהכירה לראשונה במדינת ישראל, בלילה שאחרי הקמת המדינה. אולם עוד מספר שעות לפני שארצות-הברית הודיעה על הכרתה במדינה החדשה, הכורה מדינת ישראל, דה-פאקטו, על-ידי מדינה אחרת: המושבה הבריטית קניה שבאפריקה.

היו אלה עצורי מחנה מעצר גילגיל ש" בקניה, לוחמי המחתרת העברית שהוגלו, אשר הביאו להכרה המעשית של קניה. מיד עם השמע השידור ב"15.5.48, כי הוקמה מדינת ישראל, הוכרו במחנה המעצר על "מבצע ישראל". הסורגים והבריחים פורקו מכל החלונות והדלתות, הועזרו בעזימה גדולה בחצר. שומרי המחנה, שהתבלבלו נוכח המרד הבלתי-צפוי, באו לברר מה קרה. או הודיעו העצורים למפקד המחנה כי האויל ומדינת ישראל קמה, הם רואים את עצמם כאזרחיה החופשיים הסרים אך ורק למרותה. הם דרשו ממפקד המחנה להעי מיד לרשותם מיד אמצעי תובלה שיעביר רום לארץ.

מפקד המחנה היה כה מבולבל, עד שלא הגיב על המרי הגלוי, לחץ את ידי העצור רים וסידר להם מיד פגישה עם מושל קניה בפועל, פוסטר שטן. המושל לחץ את ידי האסורים, ברכם להקמת המדינה. היתה זו, למעשה, ההכרה המעשית הראשונה במדינת ישראל.

פספורט כיר הרמיון. מאז הוגלתה הקבוצה הראשונה של 251 לוחמי המחתרת לאריתריאה, ב"19 באוקטובר 1944, עברו 439 גולים דרך שלושת המחנות אשר ולבסוף במחנה גילגיל שבקניה. בארבע השנים שחלפו מאז הוגלו הראשונים עד אשר חזרו הגולים ארצה, הקימו הגולים במחנות המעצר מעין מושבה עברית אוטו-גומת.

הם הוציאו עתון יומי, שהחל להופיע בכתב עפרון על גבי גייר טואלט, והודפס בלמים האחרונים של הגלות במכונת כתיבה. על-ידי אותה אוניברסיטה מבין העצורים לספק אינפורמציה לסותריהם. הם ניהלו חיי חברה מסודרים, באמצעות ועדים נבחרים. רוב אנשי המחנה עסקו בלימוד אינטנסיבי של מקצועות שונים. 60 מהם עברו בחינות בגרות בזמן שהותם במחנה, באמצעות אוניברסיטת לונדון, ובעזרת כוונים שמונו על-ידי אותה אוניברסיטה מבין העצורים עצמם. שמואל תמיר, למשל, ניצל את זמן שהותו במחנה כדי להשתלם במשפטים. עוזי אורגן חיבר ספר דידוקו השפה העברית, שפורסם אחר-כך גם בארץ. כאשר רצו העצורים להתעלל בסדרגנים ששמרו עליהם, הם היו ניגשים ושואלים אותם שאלות בדיקווק אנגלי.

אולם מלבד חיי מחנה מסודרים, שגרמו לגולים לא ליפול ברוחם בשנים הארוכות (המשך בעמוד 6)

* לציוד, משמאל, שיח חצבר שחוצא עם גוש אדמה, ואשר שימש מיכת לפתח המינהרת.

מאורך-הנשק. עתה נראה כי קרוב היום כאשר תוכתב המדיניות הישראלית כולה על-ידי גורם אחר, שתהיה לו חשיבות עליונה: הצמאן למים. וכל עוד לא תיפתר הבעיה על-ידי השתלבות שמית ושיתוף פעולה מרחבי, פירוש הדבר: גידול סיכויי המלחמה.

פרשת שטיינברג

הפרקליטות נגד המשטרה

בקומה השנייה של בית-המשפט המחוזי בתל-אביב, באולמו של הנשיא התורן, השופט מרדכי קנת, מתנהל אחד המשפטים המזורים ביותר בעשור לקימה של המדינה. הנאשם: יוסף זינגר, מי שהיה ראש הענף הפלילי במשטרת מחוז המרכז, וכיום קצין מודח. התובע: ד"ר פליקס גנדה, סגן פרק"ט ליט המדינה. הסניגור: עורך-הדין יעקב הינגמן. האשמה נגד זינגר: מתן עדות שקר, במשפטו של קצין הבולשת לשעבר זאב שטיינברג.

לביית-המשפט בא הנאשם במכונית פורד משטרתית, מספר 361-81. הוא לא בא כבול באויקים או תחת משמר, ככל נאשם אחר. הנחלה אילו הוא סגן מפקד מחוז המרכז, ס.מ.מ. ישראל מייכר. תפקידו של מייכר, שאין לו שום תפקיד מעשי במשפט, היה מוגדר בהחלט: לתת כבוד לקצין המודח. מייכר לא זו מוינגר, ליחה אותו למזנון, עזר לסניגורו בעבודתו והסייע את זינגר לביית-המשפט ובחזרה. משלם המיסים דאג לכל השאר: למשכורתו של מייכר, הבטל מעבודתו, לרכב המבוסל כל היום, לדלק, גם קצינים אחרים היו עסוקים במשפט זינגר. אחד מהם העתיק את המתרחש במשפט לשירותם של קצינים אחרים במטה הארצי. כשהיה צורך בהבאת עד לשירותה של הסניגוריה, הועסקו בכך ניידות מחוז תל-אביב. כך קרה השבוע, כשזינגר רצה לברר אם יוכל להזמין את הנהג לשעבר יוסף עמרם, להעיד לטובתו.

נזקל המלטה. למרות העובדה שקצינים אחרים במטה הארצי ובמחוז המרכז החליטו להתייצב נגד התביעה הכללית, העידו השבוע קציני וסמלי משטרה אחרים כדי להוכיח את אשמתו של זינגר. אחד מהם, סמל הבולשת אבי קדיס, סיפר כיצד נחקר במשטרה שעות אחדות אחרי ששטיינברג מסר כבר את עדותו. אחת ההאשמות נגד זינגר היתה, כי הוא שיקר במכתבו, בכך שסיפר כי ידע על שייכותו של אבי קדיס לפרשת-שטיינברג עוד לפני ששטיינברג עצמו מסר לו על כך. עדותו של קדיס טפחה על פניו של זינגר.

בשבוע השני לניהול המשפט, העתיד להוכיח סופית מי טעה פעם נוספת בפרשת השחיתות במשטרת ישראל — השופט מינה שמיר או שר המשטרה והמפקח הכללי יחזקאל סר — ניסו זינגר והינגמן להוכיח כיח כי מפקדת המטה הארצי של המשטרה אינה פועלת לפי תקנות המטה. הם עשו זאת, כדי להוכיח כי יתכן וזינגר ושלחיו נכנסו ויצאו ממשדרי המטה, גם מבלי שירשמו ביומן הכית.

האם נכון הוא שאין ממלאים את ה"ראות" שאל עורך-הדין הינגמן את ע.מ.מ. ישראל קירש, מפקד מחנה המטה, שהופיע כעד התביעה. קירש נמצא במצב בלתי נוח: קצין משטרה עליון דורש ממנו לאשר כי הוא איננו ממלא את תפקידו. "לא יתכן", השיב לבסוף קירש, כשהוא תוקע את מבטו הנבוך בחיכוך של זינגר.

הישיבה הסתיימה. זינגר ומייכר נכנסו

גולדמן, מחייב תנאים מוקדמים, שפירושם שינוי יסודי של קו המדינה בין השאר: מעבר למדיניות ניטראליסטית מובהקת, נכר נות להחזיר לפחות חלק מפליסי פלסטין, שינוי מכריע של מצב המיעוט הערבי בארץ, נכונות לשתף פעולה עם עבד אל-נאצר באיחוד המרחב, תמיכה במלחמות-השחרור הערביות נגד צרפת ובריטניה.

היה ברור כי שינוי כזה אינו אפשרי כל עוד עומד דויד בן-גוריון בראש המדינה. בתיאוריה הסתמנה אפשרות שלישית: נסיון להופיע במרחב הערבי כמתחרה ל" גמאל עבד אל-נאצר, על-ידי יצירת תנועה מהפכנית שמית חדשה. אולם פתרון כזה היה מחייב שינוי-ערכים פנימי מעמיק עוד יותר, עד כדי שינוי עצם מהותה של המדינה. השבוע היה רחוק מאפשרות ביצוע. כך מצאה את עצמה הנהגת ישראל ה" שבוע, באמצע חגיגות שנת העשור, במבוי סתום. היה קל יותר לשחק במשברים מ" שלתלים ובויכוחים על אות ההגנה מאשר לרכו את כל הכוחות לעיבוד תוכנית כיצד להיחלץ ממבוי זה בעוד מועד.

פיתוח

אל הירדן

באחת הפניות המרכזיות של תערוכת העשור ניצבת מפה יפה, מקושטת באורות צבעוניים שונים. היא מראה את מפעל המים במדינה, בעבר, בהחה ובעיקר בעתיד. ה" מבקר, העובר ליד מפה זו, ממשיך בדרך כשלב סמך ובטוח כי לפחות בשטח זה הכל כשורה.

אולם המומחים מאבדים מיום ליום את בטחונם העילאי, שציין אותם במשך שנים. היו ימים כאשר הבטיח שמתה בלאס, הא" קדמאי המעופף של מפא"י, כי לישראל יש הספקה פוטנציאלית של 3.2 מיליון מ"ע מים לשנה. מאז ירד האומדן מיום ליום, ככל שהמומחים גלשו ממרומי הצינונות ל" מעמקי החקר. לפני שנה כבר הגיע האומדן ל"1.9 מיליון. בית הסיים ירד ל"1.7, ועוד יש הסבורים שאין זו התסיף.

עד כמה מסוכן להשיט תוכניות על גלי המליצות הצינוניות, מוכיח גורל קו היר" קון. מלאה אופטימיות, הניחה מקורות ה" מים שני ירקון ב" רק אחרי השולמו קטעים ניכרים ממנו, נסתבר שאין מים להזרים בו. ואילו החקלאים ליד הקו הרא" שון קיבלו הוראות המורות שלא לגצל את יכולת הבראות המקומיות, ולהפחית ברבע את צריכתם מן המוביל.

הוביל ארצי בכל מחיר. אולם יש ראל אינה יכולה להתקיים בלי מים. לא רק הכיחן הכללי של הפיתוח המתרכז בגידולים הוקוקים להשקאה, קשור ב"בר. גם חברות-ענק כלכליות — של סולל בונה ומקורות — קשורות במפעל המים. ברצונן לספק עבודה למפעל-הענק לצינורות המשותף להן, יובל גז. גורמים אלה קיבלו תגובות אדירה על-ידי ההתישבות העובדת, שיש לה עמדת-מפתח בקואליציה הממשלתית. הקריאה הכללית: להפעיל מיד את קו הירדן.

עד כה הושקעו במפעל הירדן כ"10 מיל" יון ל"י. לפי התוכנית הישנה, יושקעו בו השנה עוד 11 מיליון ל"י. עתה התארגנה קבוצת-לחץ גדולה — אנשי תה" — הדרושים התישבות ומפעלי ההסתדרות — הדרושים להגדיל מיד את התקציב למפעל הירדן פי שלוש, כדי להשלימו תוך שלוש (במקום שבע) שנים. אחד הדוברים שהושפעו מטענה זו: משה דיין, בנאומיו האחרונים, לפני שקיבל הוראה לשתוק.

מלחמה ל"מים. אולם מפעל הירדן אינו וקוק רק לכסף. תהיה זאת איחלת לורוך את הכספים, מבלי שתהיה ערובה לרוך שאמנם יהיה אפשר להפעיל את המפעל אחרי שיושלם. ניצול זה כרוך בגורל היח" סים עם מדינת-ערב.

הירדן הוא נהר המשמש כיום גבול ל" שלוש מדינות: ישראל, ר"ע וירדן. שתי המדינות הערביות הודיעו זה מכבר שלא תסכמנה לשום סידור עם ישראל. לפחות ר"ע"ם ממחישה סירוב זה למעשה, על-ידי הסדרה מווייית בקטע הסמוך לגבול הסורי. מבחינה מעשית יכולה ישראל לקחת את המים מבלי שאיש יוכל למנוע זאת. אולם יתכן מאד שפירוש הדבר יהיה התנגשות מווייית עם הערבים, וככל שמתלכדים הער" בים למדינה אחת, תחת השפעתו של גמאל עבד אל-נאצר, כן נעשית הבעיה מסוכנת. היו ימים כאשר המדיניות העברית הוד" רכה על-ידי בעית העליה, או בעית האדמה להתישבות, או בעית ההסתגנות, או בעית

* בין השאר: להשלמת תעלה, להכנת יסודות לתחנת-כוח וזחפירת מנחת מנסה.

התועמלנים הערביים הקוראים לישראל בשם "פלסטין הכבושה".

כמעט לכל הפרשנים הרציניים שמחוף לגבולות ישראל היה ספק אם קו זה גבון, אם הוא מבוסס על ראית המציאות ועל הגיון צוגן. לדעת פרשנים אלה — בחשינה טון, בלונדון, ברומא, בבלגראד ובדלהי ה" חזשה — מתון עבד אל-נאצר ביחסו לישראל יותר מכל מנהיג ערבי אחר במרחב. בניגוד לאנשים כמו המלך סעוד, המלך חוסיין וגורי אל-סעוד, מתנור הביכבאשי המצרי מהת" קפות אישיות חריפות על ישראל, לא תבע מעולם את מחיקתה מן המפה. פעמיים בשנתיים האחרונות אף רמו על אפשרות להגיע לכלל הסדר עמה בתנאים סבירים.

אזהרות גולדמן. האיש הראשון שה" היר את בן-גוריון בגלוי מאני מסע-הצלב האישי שלו נגד עבד אל-נאצר היה נחום גולדה, הנשיא הציוני המאמין ביכולתו האישית להשיג שלום פורמלי בין ישראל ומדינות ערב. טען גולדמן:

● עבד אל-נאצר הוא המנהיג הערבי היחיד הנהנה מתמיכה עממית כה מוצקה עד שהוא יכול להרשות לעצמו לתחום על חוזה-שלום בתנאים מתאימים.

● ככל שיחריף הסיכסוך בין שליטי ערב, כן תתעמק התהום ביניהם ובין ישראל, מכוחן שכל צד חושש פן יאשימו יריבו כ"סוכן ציוני" וכ"בוגד בפליסי פלסטין".

● אם יצליח עבד אל-נאצר לאחז את עמי ערב ולתת להם הרגשת בטחון, יגדלו סיכויי השלום בהרבה.

מי שמסכים להשקפה זו, יכול להגיש כי צירופה של עיראק לר"ע"ם הוא צעד העשוי להשפיע, בטחה הארוך, לטובת יש" ראל.

צל הצלבנים. אולם זהו צד אחד של המטבע. יש לו ערך רק בתנאי אחד: שבראש המדיניות הישראלית יעמדו אנשים המסוגלים לחדור לעולם הערבי וליצור בסיס נפשי להשתלבות הדרגתית. אולם במציאות הקיימת, כשבראש ישראל עומדים אנשים שאינם רוצים בכך וגם אינם מסוגלים לכך מסבך מהותם, יש ערך רב יותר לצד השני של המטבע: הסכנה העצומה הטמונה באיחוד עמי ערב תחת דגל אנטי-ישראלי.

מזה ארבע שנים מרחף על פני המרחב צלו של צלאת אל-דין, מחסל ממלכת-יר" שלים הצלבנית. גמאל עבד אל-נאצר עצמו שם את הדגש על דוגמה היסטורית זו, כאשר ביקר ליד קברו של המלך המוסלמי הגדול בדמשק, בביקורו הראשון בעיר זו למחרת איחוד ר"ע"ם.

צלאת אל-דין, שהקדיש את כל חייו למל" חמה בצלבנים, השקיע את מיטב שנותיו למאמץ סכלני מוקדם: לאחז תחת שלטונו את כל הארצות הגובלות עם כל ארץ-יש" ראל. אחרי שביסס את שלטונו במצרים, כבש בזו אחר זו את סוריה, עיראק ועבר-הירדן. חזיתו נגד הצלבנים ומיגרים — מאה שנה אחרי שכבשו את ירושלים.

קוריאנה שנייה? מה יכלה ישראל לעשות כדי לקדם את פני הרעה? השבוע, כאשר הצטרפות עיראק לר"ע"ם לא היתה מוטלת כמעט בספק, ניסרה שאלה זו בחולל מעצבי המדיניות היש" ראלית. היו רק שתי תשובות: לשבור את ר"ע"ם בעוד מועד, או לנסות לכרות עמה ברית.

מלאכת השבירה נראתה כמעט בלתי אפשרית. היא יכלה לבוא בחשבון רק בשיתוף-פעולה עם מעצמות המערב ותורכיה, במהרהרה חדשה, ורחבה הרבה יותר, של מיבצע-סואץ-סיני.

מבחינה צבאית יכול היה לפלוש לעיראק ולסוריה, אולי בשיתוף עם שרידי משטרו של עבד אל-סעוד, האמריקאים והבריטים יכלו לשלוח מאות מפציצים ומטוסי-קרב חדי-ים. ישראל יכלה להעסיק את מצרים בח" זית הדרומית, ולמנוע את התערבות הצבא המצרי בצפון.

אולם מעבר לתורכיה ולפרס עומד הדוב הרוסי, המטיל צל ארוך דרומה. המתכננים האמריקאים חייבים לקחת בחשבון כי ברית המועצות עלולה להגיב על סואץ שניה בשיגור חטיבות "מתנודות" של הגבא ה" סובייטי ולחקי חילי-האוויר האדום. במקרה הטוב ביותר היתה נוצרת או קוריאנה שניה, ובמקרה הרע ביותר מלחמת-עולם מימנית.

48 שעות אחרי פרוץ המלחמה-עולמית, היה נראה כמעט בטחון שאמריקה לא תקבל על עצמה סיכון נורא זה, וכי בואת תאבד אולי את ההזדמנות האחרונה של ישראל לשבור את ר"ע"ם בכוח הנשק.

שלום עם ר"ע"ם? הדרך הלא-טרי טיבית — של נסיון נמרץ להשיג שלום עם ר"ע"ם — נראתה רחוקה עוד יותר. כל נסיון כזה, לפי תוכניתו של נחום